

Література:

1. Бородкин А.С. «Шоковая терапия» для бухгалтерского учета // Світ бухгалтерського обліку. – 2009. – №3.
2. Валуев Б.И. Проблемы управленческой ориентации бухгалтерского учета // Світ бухгалтерського обліку. – 2008. – №1.
3. Сопко В. Основы побудови бухгалтерського внутрішньогосподарського (управлінського) обліку затрат і доходів діяльності (контролінг) // Бухгалтерський облік і аудит. – 2010. – №10.
4. Соколов Я.В. Управленческий учет: мифы и реальность // Бухгалтерский учет. – 2008. – №18.
5. Чумаченко Н.Г. Развитие управленческого учёта в Украине // Світ бухгалтерського обліку. – 2008. – №10.
6. Івашкевич В.Б. Контролинг: Сущность и назначение // Бухгалтерський учёт. – 2010. – № 7.

УДК 338.2:657.63:65.014.1

ПЛАНУВАННЯ КОНТРОЛЬНО-РЕВІЗІЙНОЇ РОБОТИ – ОСНОВНІ АСПЕКТИ ДЛЯ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ НА ПІДПРИЄМСТВІ

*Прийдак Т.Б., здобувач, Сіренко О.В., ст. викладач
Полтавська державна аграрна академія*

У статті викладено тлумачення ревізії як однієї з форм господарського контролю, а також розглянуті принципи проведення ревізії. Висвітлено класифікацію та основні завдання інвентаризації.

In the article interpretation is expounded revision as one of forms of economic control, and also the considered principles of auditing. Classification and basic tasks taking of inventory is reflected.

Постановка проблеми. Ревізія – від латинського слова *revisio*, що означає "перегляд" або "Знову оглядаю". Ревізія – основна форма контролю.

Законом України "Про державну контрольно-ревізійну службу в Україні" визначено, що ревізія – це метод документального контролю за фінансово-господарською діяльністю підприємства, установи, організації, дотриманням законодавства з фінансових питань, достовірністю обліку і звітності, спосіб документального викриття недостач, розтрат, привласнень та крадіжок коштів і матеріальних цінностей, попередження фінансових зловживань. За наслідками ревізії складається акт.

Фактично ревізія - це комплекс взаємопов'язаних перевірок фінансово-господарської діяльності підприємств, що здійснюється прийомами документального та фактичного контролю, спрямованого на виявлення обґрунтованості, доцільності та економічної ефективності виконання господарських операцій, стану збереження майна.

Перевірка – це обстеження і вивчення окремих ділянок фінансово-господарської діяльності підприємства, установи, організації або їх підрозділів. Наслідки перевірки оформляються довідкою або доповідною запискою.

Ревізія передбачає вивчення раніше здійснених господарських операцій на підставі документів. Ревізію проводять на конкретному підприємстві спеціально призначені для цього ревізори.

Ревізія є частиною науки про контроль. Вона тісно пов'язана з бухгалтерським обліком, економічним аналізом, фінансами, правом, математикою та іншими науками.

Ревізія – елемент методу наступного документального господарського контролю за діяльністю підприємства, яким установлюється законність, достовірність та доцільність проведених господарських операцій.

Ревізія охоплює наявність і рух всіх активів і пасивів підприємства. Таким чином, об'єктами ревізії на будь-якому підприємстві є документальна інформація про наявність та рух коштів, виробничих запасів, готової продукції, основних засобів, капіталу, використання трудових ресурсів і фонду оплати праці, процес створення і реалізації продукції, а також розрахункові, кредитні операції, джерела формування коштів та їх цільове використання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Одним із головних завдань економічної науки в умовах сьогодення є одночасне забезпечення ефективної та законної діяльності суб'єктів господарювання всіх форм власності. Задля вирішення цього завдання постійно вдосконалюється система контролю і ревізії. У свою чергу, інтерес до проблеми з боку науковців, що втілюється у великій кількості теоретичних напрацювань, присвячених питанням контролю і ревізії в сучасних умовах. Основні проблеми досліджували великі вітчизняні науковці, такі як Л.Сук, П. Сук, В. Плаксієнко, М. Баленкова, Р. Стрельников, О. Гребельник, О. Огійчук, Л.Дікань, В. Панікаров, Л. Сухарева, А. Шпиг, Ф. Бутинець, Т. Смержанюк, П. Германчук, І. Стефанюк.

Постановка завдання. Основні завдання статті: визначити мету та завдання, предмет та специфічні питання, принципи проведення та класифікацію ревізії.

Виклад основного матеріалу дослідження. Мета ревізії – виявлення господарських порушень, розкрадань, марнотратства, безгосподарності, недбалства винуватих, внесення пропозицій щодо усунення виявлених недоліків і порушень. Отже, мета ревізії - встановлення порушень у фінансового - господарській діяльності, виявлення винуватих осіб та застосування штрафних санкцій

Основними завданнями ревізії є:

- здійснення контролю за наявністю і використанням коштів і матеріальних цінностей;
- перевірка стану і достовірності бухгалтерського обліку і звітності суб'єктів господарювання;
- розробка пропозицій щодо ліквідації виявлених недоліків і порушень.

Завдання залежать від об'єкта, в якому проводиться ревізія. Вони виникають відповідно до конкретних господарських ситуацій.

Предметом ревізії є документальні дані, що вивчаються з позиції їх законності, достовірності та доцільності. У документах фіксують господарські операції, які здійснюються на підприємстві. Господарська діяльність включає

процеси постачання, виробництва, реалізації. Отже, об'єктами ревізії є названі процеси, які відбуваються на підприємстві і становлять його господарську діяльність. Найчастіше ревізія проводиться в бюджетних установах, тому специфічним є питання: цільове призначення та законність витрачання бюджетних коштів.

При проведенні ревізій керуються відповідними принципами. В економічній літературі їх зустрічається різна кількість. Розкриваємо головні з них:

- принцип раптовості полягає в тому, що ревізію проводять у момент, коли підконтрольні особи цього не чекають. Раптовість має важливе значення для досягнення цілей ревізії;

- принцип активності полягає в тому, що ревізор застосовує наукові прийоми і способи, свій практичний досвід для вивчення реального стану справ;

- принцип безперервності передбачає, що розпочаті ревізійні дії повинні вестися безперервно до повної перевірки об'єкта ревізії;

- принцип послідовності – наступна ревізія починається з моменту закінчення попередньої.;

- принцип гласності – після початку ревізії ревізор широко оголошує про місце і час прийому осіб, які бажають надати інформацію, що відноситься до мети ревізії;

- принцип оцінки факторів, виявлених ревізією, – ревізор має можливість вільно висловлювати свою думку щодо причин виявлених недоліків, дотримуючись правил етики і конфіденційності;

- принцип виховної дії – результати ревізії мають сприяти недопущенню у майбутньому виявлених фактів порушень та помилок, що можливе внаслідок виховного ефекту.

Науково обґрунтована класифікація ревізій дає можливість глибше зрозуміти суть ревізійної роботи. В економічній літературі виділяють різну кількість ознак класифікації ревізій. Ми наводимо найсуттєвіші з них (табл.1).

Таблиця 1

Класифікація ревізій

Ознака класифікації	Вид ревізій
Відомча належність	відомчі, позавідомчі, змішані
Порядок призначення	планові, позапланові
Обсяг перевірки	тематичні, повні, часткові
Спосіб проведення	суцільні, вибіркові, комбіновані
Порядок проведення	первинні, повторні, додаткові
Відношення до підприємства, яке ревізується	внутрішні, зовнішні
Відношення до обов'язків суб'єктів контролю	обов'язкові, статутні
Кількість учасників	колективні, індивідуальні

За відомчою належністю ревізії поділяють на відомчі, позавідомчі, змішані:

- відомчі ревізії – це такі, які проводяться на підприємствах за розпорядженням вищестоячого органу;

- позавідомчі ревізії – призначаються і проводяться суб'єктами контролю інших міністерств та відомств, наприклад, органами Міністерства фінан-

сів України, Державної податкової адміністрації України тощо;

- змішані ревізії – проводяться спільно суб'єктами відомчого і позавідомчого контролю.

За порядком призначення ревізії є:

- планові ревізії проводяться на підприємствах відповідно до затверджених планів контролюючих органів;

- позапланові ревізії проводяться у випадках, не передбачених планом, а саме: на вимогу суду, надходження повідомлення про порушення законодавства, зловживання посадових осіб тощо.

За обсягом перевірки ревізії поділяються на:

- тематичні ревізії – проводяться контролюючими органами з окремих спеціальних питань, наприклад, перевірка дотримання трудового законодавства;

- часткові ревізії перевіряють тільки окремі види діяльності підприємства, наприклад, правильність нарахування та сплати податку на прибуток.

За способом проведення ревізії є:

- суцільні ревізії – перевіряються всі бухгалтерські документи і реєстри підприємства за весь період, що ревізується;

- вибіркові ревізії – перевіряється лише частина бухгалтерських документів, яка відбирається за вибраною схемою за певний період часу;

- комбіновані ревізії – частина документів перевіряється суцільним способом, а частина – вибірково.

За порядком проведення ревізії:

- первинні ревізії здійснюються на конкретному підприємстві даним складом ревізорів вперше;

- повторні ревізії проводяться після первинних ревізій у зв'язку з необ'єктивним, неправильним відображенням їх результатів в актах за вимогою судово-слідчих органів тощо. Повторні ревізії, як правило, проводить інший склад ревізорів;

- додаткові ревізії проводяться для доповнення або уточнення окремих питань у зв'язку з виникненням нових обставин або недоброякісно проведеними первинними та повторними ревізіями.

Контрольно-ревізійний процес включає такі стадії: організаційна, дослідна, узагальнення, реалізація результатів ревізії.

В організації ревізійної роботи важливе місце належить плануванню, від якого залежить раціональне використання контрольно-ревізійного апарату і ефективності проведення ревізій.

План ревізій - документ, в якому визначені об'єкти ревізій, дати їх початку і закінчення, способи проведення, перелік контрольно-ревізійних робіт. У планах вказується: назва підприємства, що підлягає ревізії, на яку дату воно обревізоване, час проведення і закінчення нової ревізії, її вид, робиться відмітка про виконання. Об'єкти ревізії закріплюються за ревізорами. При плануванні потрібно врахувати, що кожний ревізор за рік має провести 6-8 ревізій, тобто приблизно 70% часу він зайнятий ревізіями, а решту часу використовує для підготовки до ревізій, навчання, позапланових перевірок, відпустки тощо.

На підприємстві, яке перевіряється, ведеться журнал перевірок. Перед початком ревізії в ньому ревізор робить запис згідно зі змістом журналу: мета та характер перевірки, назва організації, що здійснює перевірку, прізвище. Ім'я та по батькові особи, яка здійснює перевірку, номер службового посвідчення та посада особи, яка здійснює перевірку, дата видачі та номер направлення щодо здійснення перевірки, строки початку і закінчення перевірки, підпис особи, яка здійснює перевірку. Прибувши на об'єкт ревізії, ревізор представляється керівникові, пред'являє свої повноваження і разом із керівником підприємства організовує інвентаризацію каси, матеріальних цінностей.

Основний акт ревізії – документ, у якому в узагальненому вигляді фіксуються виявлені порушення та недоліки, виявлені перевіркою. Попередньо такі недоліки, фіксуються у проміжних актах, які складають по окремих виявлених порушеннях. По них від посадових осіб потрібно взяти письмові пояснення.

Ревізійний процес здійснюється з використанням технічних засобів, якими є вимірювальні прилади (метр, лінійка, мензурка тощо), прилади для пломбування, засоби для фіксації об'єктів дослідження, прилади для дослідження документів. Результати ревізії обговорюються на зборах колективу підприємства. По них видається наказ підприємства, що перевіряється, а також організації, яка призначила ревізію. Контроль про виконання прийнятих рішень за результатами ревізій здійснюється шляхом одержання інформації від перевіреного підприємства у вигляді письмових повідомлень, витягів з наказів, тощо. Виправлення раніше виявлених недоліків контролюють також під час проведення наступної ревізії.

Для підтвердження правильності та достовірності даних бухгалтерського обліку та звітності, передбачено проведення підприємствами, їх об'єднаннями та іншими організаціями незалежно від форм власності інвентаризації майна, коштів і фінансових зобов'язань.

Інвентаризація – це перевірка і документальне підтвердження наявності та стану матеріальних та інших цінностей, основних засобів та вкладень підприємства, розрахунків та зобов'язань, звірка фактичної наявності з даними бухгалтерського обліку, врегулювання виявлених різниць та відображення результатів інвентаризації в обліку.

У процесі ревізії виконують, як правило, часткові інвентаризації, передбачені в програмі ревізії, але при виявленні фактів зловживань, значних нестач матеріальних цінностей проводяться ще й позапланові повні інвентаризації.

Матеріали інвентаризації оформляються в одному примірнику і є підставою для відображення результатів інвентаризацій у бухгалтерському обліку.

Для визначення результатів інвентаризації бухгалтерія підприємства за участі інвентаризаційної комісії складає порівняльні відомості цінностей, фактична наявність яких при інвентаризації відхиляється від даних обліку. Інвентаризаційна комісія перевіряє правильність складання порівняльних відомостей на підставі одержаних пояснень, встановлює характер виявлених лишків, нестач цінностей. Висновки та пропозиції про покриття нестач та регулювання встановлених різниць комісія відображає у протоколі.

Висновки. Контрольно-ревізійна робота відіграє важливу роль у господарському механізмі управління народним господарством, адже координує і погоджує ряд однорідних процесів, виконання яких здійснюється колективом працівників. Під контрольно-ревізійною роботою мають на увазі сукупність трудових процесів пов'язаних із виконанням контрольно-ревізійних процедур, а також зі створенням необхідних умов для їх здійснення

Література:

1. Дікань Л.В. Фінансово-господарський контроль: навч. посіб. / Л.В. Дікань. – К.: Знання, 2010. – 395 с.
2. Закон України „Про державну контрольно-ревізійну службу в Україні” від 26 січня 1993 р. № 2939-ХІІ (зі змін. і доп.) // Ліга: еліт. Закон Copyinght: ІАЦ „Ліга”. – 2007.
3. Огійчук М. Ф. Фінансовий та управлінський облік на сільськогосподарських підприємствах: Підручник / М.Ф. Огійчук, В.Я. Плаксієнко, М. І. Баленкова та ін. / За ред. проф. М. Ф. Огійчука. – 5 – те. вид., перероб. і допов. – К. : Алеута, 2009. – 1056 с.

УДК 336.58

МЕТОДИЧЕСКИЙ ПОДХОД К ОПРЕДЕЛЕНИЮ ФИНАНСОВОЙ УСТОЙЧИВОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ НА ОСНОВЕ ДВИЖЕНИЯ ДЕНЕЖНЫХ ПОТОКОВ

*Сахошко А.И., соискатель, Коробков Д.В., доц., к.е.н.,
Мищенко В.А., проф., д.е.н., Ситак И.Л., преподаватель
НТУ «ХПИ»*

Анализируются возможные подходы к оценке качества управления предприятием через движение денежных потоков. Предлагается методика оценки финансовой устойчивости предприятия на основе движения этих видов ресурсов.

Possible approaches to an estimation of quality of operation of business through movement of monetary streams are analyzed. The technique of an estimation of financial stability of the enterprise on the basis of movement of these kinds of resources is offered.

Постановка проблеми. Финансовая устойчивость предприятия оценивается с помощью различных методических подходов, которые предусматривают использование интегральных показателей, применение классических моделей или группы финансовых коэффициентов. При этом, этот набор методического обеспечения для определения финансовой устойчивости отражает особенности такой оценки для коммерческих предприятий, промышленных компаний, банков, страховых организаций и других структур. В этой связи, становится необходимой количественная оценка финансовой устойчивости, которая даст возможность оценивать реальную ситуацию и предусматривать своевременные управленческие воздействия на процессы движения денежных средств от трех видов деятельности на предприятии.

Анализ последних исследований и публикаций. В работах исследователей направления финансовой устойчивости В.В. Иванова [1], Ю.С. Масленченкова [2], Е. Арефьевой [3], О. Василенко [4], Д. Городинской [5], В. Ячменевой [6] отражены аспекты определения финансовой устойчивости с научной и практической точки зрения. Однако, в работах этих авторов в не-